

تولید و پخش برنامه‌های علمی صرفاً محدود به شبکه چهار سیمان نبود؛ چرا که شبکه‌های دیگر نیز سعی کردند به نوبه خود با رویکردهایی متنوع به تولید برنامه‌هایی در این زمینه بپردازند. برای مثال «به روز»، «چیستا»، «نسیم دانش» و «موتور جست و جو» برنامه‌های علمی دیگر شبکه‌ها هستند.

فایده‌ها

ویژه‌نامه رادیو و تلویزیون روزنامه جام جم
شنبه ۱۷ خرداد ۹۹ • شماره ۷۱۲

۷
مرد

قلمرو دانش و فناوری با نگاهی تخصصی، اما به زبانی ساده و قابل استفاده عموم مردم اختصاص دارد. این بار نیز پای برادران صفاریان‌پور در میان است و این دو برادر بودند که در ابتدا بنای ساخت و اجرای این برنامه را گذاشتند؛ البته در فصول بعدی تیم تولید و اجرای برنامه تغییر کرد. این برنامه به‌طور کلی سعی می‌کند با حضور نخبگان و استادان ممتاز دانشگاهی، مسائل روزمره زندگی مردم را از زاویه علم واکاوی نماید.

پیشران یکی از برنامه‌های شبکه چهار سیماست که ویژه فعالان اقتصادی، صاحبان کسب و کار، کارآفرینان کسب و کارهای نوپا تهیه و تولید شد. در این برنامه زنده تلویزیونی از صفر تا صد کسب و کار در شرایط اقتصاد فعلی بازار و حمایت از کالای ایرانی با حضور اساتید و کارشناسان حوزه‌های مرتبط مورد بررسی قرار می‌گیرد. مجله علمی چرخ نیز یکی دیگر از برنامه‌های شبکه چهار سیماست که به بررسی مهم‌ترین رویدادهای

برنامه ادامه پیدا کرد تا عمر پخش آن به بیش از یک دهه برسد.

«نسبت طلایی» در مسیر ترویج علم و فناوری

«نسبت طلایی» هم یکی دیگر از خروجی‌های تیم برنامه‌سازی برادران صفاریان‌پور در حوزه برنامه‌های دانش محور بود. این برنامه زنده تلویزیونی و گفت‌وگو محور که مثل اغلب برنامه‌های علمی تلویزیون از شبکه چهار سیم به روی آنتن رفت، با چشم‌اندازی در زمینه ترویج علم، افزایش آگاهی مخاطبان در حوزه‌های مختلف علمی، انتقال تجربه‌ها به مخاطب، اطلاع‌رسانی و تحلیل اخبار و رویدادهای علمی، فناوری، زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی و گردشگری، کار خود را آغاز کرد. سیاهوش صفاریان‌پور به عنوان کارگردان و برادر دیگرش یعنی محمدفؤاد صفاریان‌پور به عنوان تهیه‌کننده در این برنامه حضور داشتند.

سیاهوش صفاریان‌پور البته در کنار کارگردانی، اجرای برنامه را هم به‌عهده داشت. البته که او به عنوان مجری اصلی در هر قسمت از حضور مجریان سرشناسی همچون محمدعلی اینانلو، مهسا ملک‌مرزبان، نفیسه نعیمی‌پور، اسماعیل میرفخرایی، محمدرضا نوروزی، آرش برهمند و فرهاد شمسپان کمک می‌گرفت.

«پیشران» و «چرخ» در شبکه فرهیختگان

واقعیت آن است که اگر بخواهیم همه برنامه‌های علمی شبکه چهار سیم را به عنوان شبکه‌ای با رویکرد علمی که به شبکه فرهیختگان مشهور شده را بررسی کنیم، از حوصله این گزارش خارج است؛ اما از نمونه‌های متاخر برنامه‌های علمی تولید و پخش شده در این شبکه می‌توان به دو برنامه مهم‌تر آن یعنی «پیشران» و «چرخ» اشاره کرد.

البته که این تنها برنامه‌های علمی نبود که میرفخرایی یک پای راه‌اندازی و شکل‌گیری آنها بود. خلاقیت میرفخرایی در راه‌اندازی برنامه‌ای علمی با محوریت روند ارتباطات در کشورمان با عنوان «ارتباط ایرانی» باعث شد تا برای اولین بار در تلویزیون ایران، یک منبع علمی دانشگاهی مبنای ساخت یک برنامه تلویزیونی شود.

«ارتباطات ایرانی» که برنامه‌ای گفت‌وگو محور با حضور دکتر مهدی محسنیان‌راد، استاد شناخته‌شده علم ارتباطات بود، با تمرکز بر بررسی روند ارتباطات در کشورمان براساس کتاب سه جلدی محسنیان با عنوان «ایران در چهار کهکشان ارتباطی» به دنبال نمایش پیشینه ارتباطی قوی ایرانیان بود.

نوری در «آسمان شب»

اصلاً مگر می‌شود از برنامه‌های علمی تلویزیون گفت اما حرفی از برادران صفاریان‌پور نزنند؟! تقریباً بخش مهمی از برنامه‌های تولید شده با رویکردهای علمی در تلویزیون در طی یک دهه اخیر به نوعی به برادران صفاریان‌پور مرتبط بوده است. اما معروف‌ترین این برنامه‌ها را باید «آسمان شب» دانست. پخش این برنامه همزمان با برگزاری نخستین روز نجوم در ایران و پس از موفقیت پخش ویژه برنامه‌هایی همچون پخش زنده «خورشیدگرفتگی کامل ۱۳۷۸»، در اوایل سال ۱۳۸۰ آغاز شد. البته در ابتدا اجرای برنامه به‌عهده علی‌اکبر عبدالرشیدی بود، اما بعدها برادران دو قلوئی صفاریان‌پور علاوه بر تهیه‌کنندگی، اجرای برنامه را هم به‌عهده گرفتند.

نکته مهم در ارتباط با این برنامه تلویزیونی که باعث تبدیل آن به یکی از برنده‌های شناخته شده تلویزیون در حوزه برنامه‌های علمی به ویژه نجوم شد، پیوستگی در پخش آن بود؛ به شکلی که در شب پلدای سال ۱۳۸۶ شبکه چهار سیم، پخش پانصدمین قسمت برنامه «آسمان شب» را جشن گرفت و البته در سال‌های پس از آن نیز پخش این

خواب‌های خوب...

برنامه‌سازی علمی خیلی وقت‌ها مثل راه رفتن بر لبه تیغ است. آن هم در حالی که کوله‌باری از مشکلات و انتظارات عجیب و غریب را با خود به دوش می‌کشی. ساختن یک برنامه علمی خصوصاً در جایی مثل ایران بیشتر اوقات داستانی است پر آب چشم. حرفه‌ای که آدم‌های این کاره آن کم هستند، اسپانسرپسند نیست، به فرمول‌های عموماً پیچیده و سختی برای اجرا وابسته است و از همه مهم‌تر تا دلت بخواهد در آن می‌توانی برای خودت دشمن بتراشی. همه اینها هم در شرایطی است که بیشتر شبکه‌های تلویزیونی علاقه‌چندانی به پخش یا تولید برنامه‌های علمی حرفه‌ای خصوصاً در ساعات پر مخاطب خود ندارند. جامعه روزنامه‌نگاری علم در ایران جامعه کوچک و آسیب‌پذیری است که با کاهش روزافزون موقعیت‌های شغلی در این حوزه هر روز کوچک‌تر نیز می‌شود. تقریباً تمام برنامه‌سازان انگشت‌شمار علمی حال حاضر ایران زیرمجموعه مستقیم یا غیرمستقیم همین جامعه هستند. بیشتر برنامه‌های علمی جدیدی که در طول چند سال اخیر تجربه شدند نتیجه آزمون و خطای همین گروه‌ها برای رسیدن به الگویی جدید در برنامه‌سازی علمی بوده. الگوهایی که خیلی از آنها هنوز هم به درستی جا نیفتاده با این همه اگر ابر و باد و مه و خورشید و فلک بگذارند تاکید زیادی بر پرسشگری دارند. پرسشگری از موضوعاتی که خیلی از آنها سوژه‌های داخلی هستند و به چالش کشیدن ابعاد مختلفشان همیشه با دردسرها، کارشکنی‌ها و حاشیه‌های فراوانی روبه‌روست. چالش‌هایی که بسیاری از آنها در عمل حاصل تجربیات ژورنالیستی کاملاً مرسومند اما در قالب یک رسانه با تعابیر و گاه برداشت‌های متفاوت و حتی غیرمنصفانه روبه‌رو می‌شوند. در این میان مشکل فقط محدودیت‌ها برای پیاده کردن یک سوژه روز در چارچوبی ژورنالیستی نیست. برنامه‌های علمی به‌خصوص برنامه‌های ترویجی قرار است ترکیبی باشند از آموزش، پرسش و چند قاشق سرگرمی. در حالت ایده‌آل چنین برنامه‌ای به دامنه مشخصی از آزادی عمل برای برخورد با سوژه‌ها، امکانات مالی برای تولید، نیروهای کاربلد و آگاه به ساز و کارهای علمی و موضوعات روز و در نهایت ارتباطات موثر با جامعه علمی نیاز دارد. به علاوه باید از همدلی و پشتیبانی لازم برای واکنش سریع و موثر به رویدادهای روز هم برخوردار باشد. حاصل ترکیب این مواد اولیه و با اندکی خلاقیت و اجرای خوب قاعداً مخاطب خاص خود را هم پیدا می‌کند. به علاوه در شرایطی که مطبوعات به‌خصوص مطبوعات علمی حال و روز خوبی ندارند به صورت بالقوه می‌تواند فضا را برای بازتر شدن مسیر گفت‌وگو و طرفه با جامعه علمی و مطالبه شفاف‌سازی پژوهش‌های علمی و فنی مختلف، به‌خصوص آنهایی که از بودجه‌های دولتی تامین می‌شوند را فراهم کند.

محمدحسین
جهان‌پناه
روزنامه‌نگار

سند برگ سبز و سند کمیاتی خودرو
ام‌وی‌ام ۱۱۰، مدل ۹۱، رنگ سفید، به شماره
انتظامی ۴۵۹ ط ۸۸-ایران ۴۶، شماره‌موتور
MVM472FGA028495 و شماره شاسی
NATEBAFB9A1008311 به‌نام آرمین موسوی
کاسانی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

برگ سبز و برگ کمیاتی خودرو پژو ۴۰۵ مدل ۹۱
رنگ خاکستری متالیک اینجاب حامد کرمی کیا
به شماره شاسی NAAM01CA7CR583029 و
شماره موتور 124K0064394 و شماره پلاک
ایران ۷۸۴۳۸ ل ۹۷ مفقود و فاقد اعتبار می‌باشد.

برگ سبز خودرو سواری پژو ۴۰۵، مدل ۱۳۸۸، به رنگ قرمزی
متالیک به شماره پلاک ۵۱ س ۱۵۷-ایران ۴۵، به شماره موتور
12488084140 به شماره شاسی NAAM01CA89E105590
شرکت مهندسین مشاور آمودان کرمان به شماره ثبت ۴۶۲۲
مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

مفقودی
کارت بازرگانی به شماره ۱۰۲۰۰۲۶۴۲۰۵ تاریخ انقضا
۱۳۹۹/۰۲/۰۹ به‌نام شرکت خط سبز تجارت خاوران
به مدیرعاملی آقای محمدرضا نجفی‌نسب مفقود
گردیده است و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

برگ سبز و سند خودرو پژو 206SD-TU5، مدل
۱۳۹۶، به رنگ مشکی - متالیک، به شماره انتظامی
۱۶۵ق ۸۶ ایران ۵۳، شماره موتور 167B0020528،
شماره شاسی NAAP41FE0HJ010313، به‌نام شیرین
مشبکی اصفهانی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

سند برگ سبز خودرو پژو ۲۰۶، مدل ۹۴، رنگ
سفید، به شماره انتظامی ۶۳۶ ق ۳۲-ایران ۴۶،
شماره موتور 165A0018429 و شماره شاسی
NAAP03EE7FJ20722 به‌نام بیتا مطبوع
سبحانی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

برگ سبز خودرو سواری پژو GLX405، مدل ۱۳۹۷، به رنگ
خاکستری - متالیک، به شماره پلاک ۵۸۹ م ۱۶ -
ایران ۹۵، به شماره موتور 124K1192642 به شماره شاسی
NAAM11VE3JK028057 به‌نام فرزاد رئیس‌با کد ملی
۳۶۵۱۷۳۲۵۱۷ مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

سند کمیاتی، پنجاق، سند برگ سبز، بیمه نامه، کارت
سوخت و کارت خودرو ام‌وی‌ام، مدل ۱۳۹۳، به رنگ
مشکی، به شماره انتظامی ۳۸۵ س ۹۲ - ایران ۵۳،
شماره موتور MVM484FFD022296، شماره شاسی
NATGCAVF3D1022137 به‌نام محمدعلی بدیعی
مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

سند کارت سبز، کارت سوخت و کارت ماشین خودرو سواری
کاپرا مدل ۹۰ به شماره پلاک ۵۱۴ ص ۴۹-ایران ۴۵
به شماره شاسی NAGPUPF23B2804598
شماره موتور SJN0566 به‌نام امین ایرانی فتح‌آبادی
با کد ملی ۲۹۹۲۱۸۰۶۳۷ مفقود گردیده و از درجه
اعتبار ساقط می‌باشد.

سند کمیاتی، برگ سبز خودرو وانت پیکان ۱۶۰۰،
مدل ۱۳۸۶، به رنگ سفید روغنی، به شماره انتظامی
۹۸۱ م ۴۲ - ایران ۴۳، شماره موتور 11486046044،
شماره شاسی 31640293 به‌نام اکبر سورانی یانچشمه
مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.